

NYHETER

2010:2

Nätverkets syfte är att vara ett forum för att främja utvecklingen inom efterbehandling av föroreningar i mark och vatten. Målet är att skapa en ökad kontakt mellan olika grupper i samhället som berörs av problematiken, driva aktuella frågor och samarbeta med nordiska och europeiska nätverk i seminarier, konferenser och workshops i syfte att främja utvecklingen inom efterbehandlingen.

Nätverket
Renare Mark

Styrelsen Informerar

- Nya i styrelsen är Åsa Axheden – Kalmar Länsstyrelse och Jurate Kumpiene – Luleå Tekniska Universitet. Styrelsen tackar avgående styrelsemedlemmar Rikard Setterlid och Helena Segervall för deras arbete i styrelsen.
- Styrelsen har genomfört årets kick-off och planerat verksamheten för det kommande året. Ett flertal spännande aktiviteter finns nu i föreningens kalendarium. Först ut var studiebesöket på Stugsundsudden i början av juni. I oktober kommer ett seminarium att hållas angående skälighet och riskbedömning för 3 skånska bidragsobjekt, och i november kommer ett seminarium som behandlar hur årets domar i Miljööverdomstolen kommer att påverka branschen.
- Glöm inte att anmäla dig till NORDROCS, Nordens största möte för de som arbetar med förorenade områden! Ska du delta och vill skriva en artikel om mötet till Nyhetsbrevet så kontakta gärna redaktionen.
- Styrelsen arbetar tillsammans med en arbetsgrupp för att utveckla en ny hemsida för nätverket. Har du idéer om vad du vill se på den nya hemsidan? Kontakta nätverkskoordinator Peter Harms-Ringdahl.

/MARIA SUNDESTEN, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrevet tas gärna emot.

REDAKTION:

Krister Honkonen 031-368 10 69
krister.honkonen@fastighet.goteborg.se
Ingegerd Ask 08-688 67 40
ingegerd.ask@wspgroup.se
Peter Harms-Ringdahl, 0706-66 95 37
peter.harms-ringdahl@geosigma.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande
Maria Sundesten, 08-506 306 58
maria_sundesten@golder.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola Ab
891 42 Örnsköldsvik
info@renaremark.se
www.renaremark.se

Vårsmötet

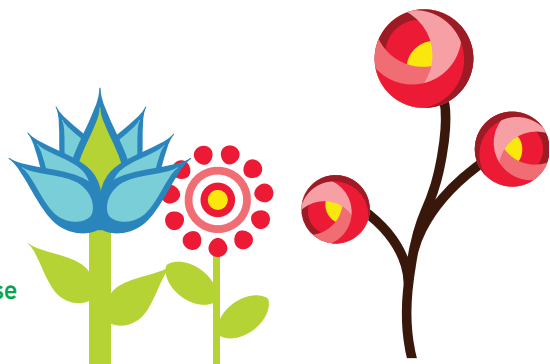
Årets Vårsmöte lockade många deltagare till Lois de Geers vackra lokaler i Norrköping. Vårsmötet 2010 hade temat "Hur genomför vi de hållbara saneringarna" och drog till sig både många nya deltagare och talare. Roligt var den stora blandningen av entreprenörer, myndigheter, konsulter, laboratorier, beställare och forskare för att nämna några. Även utställningsdelen var väldigt populär och 16 olika organisationer passade på att visa upp sig i samband med mötet.

På följande sidor har två skribenter sammanfattat mötet två dagar.

Vad vill du nästa årsmöte ska handla om?

Planeringen av vårsmötet 2011 har redan börjat. Vill du engagera dig i arrangörsguppen, vara med som talare eller har du förslag på vad som borde vara med på mötet så får du gärna kontakta möteskoordinator Charlotta Tiberg (charlotta.tiberg@swedgeo.se). Mötet syftar till att presentera nyheter inom branschen och att vara en mötesplats för nätverkets medlemmar.

Mer information på www.renaremark.se

FORTS. VÅRMÖTET

Renare marks vårmöte dag 1

Efter en tidig start med tåg från Göteborg anlände vi till Norrköping. Ett vårmöte med Renare Mark går till stor del ut på att knyta kontakter och socialisera och på den sista sträckan från Hallsberg påbörjades kontaktknytandet då det redan hade börjat utkristalliseras vilka som var på väg till Renare Marks Vårsmöte. I efterhand undrar man hur det kommer sig att man kan urskilja Vårsmötets besökare bland hundratal tågresenärer? Slutsatsen får antas vara att mingelantennen redan var aktiverad och inställd på trevligt umgänge med likasinnade.

Vårsmötet inhystes i de vackra gamla textilindustrivartern med anor från 1600-talet som gjorts om till konferensanläggningen Louis De Geer. Anläggningen ligger på ett lagom promenadavstånd från tågstationen och efter en inledande runda bland utställarna stärkt av smörgås och kaffe var det dags att ta plats i föreläsningssalen. Temat för årets vårmöte var "Hur genomför vi hållbara saneringar?" och första dagen på vårmötet var indelat i fyra delar. Den första delen avhandlade den nya saneringspropositionen. Anna Sanell från Miljödepartementet berättade om förändrade ansvarsförhållanden för Naturvårdsverket, SGU, SGI och kommunerna för projekt där annan huvudman saknas. Kraven på kommunerna att ställa upp med 10 % av saneringskostnaden slopas och det blir möjligt att söka bidrag för 100 % av kostnaderna. Det ska också bli enklare att genomföra saneringsprojekt med annan huvudman än kommunen. Förhoppningsvis kommer fler saneringsprojekt där huvudman och finansiering saknas att kunna genomföras i framtiden och med större effektivitet.

Innan lunchen, i det andra passet som handlade om vilka nya hjälpmedel vi har att ta till vid saneringsprojekt, fick vi höra Helena Segervall från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt berätta om de nya miljö kvalitetsnormerna för vatten. Man förstod att mycket är gjort när det gäller att skapa tydliga och övergripande riktvärden och normer men det finns mycket kvar att arbeta med.

Erika Nygren från Naturvårdsverket informerade oss om en av Naturvårdsverkets nya handböcker som ska underlätta återvinningen av avfall från saneringar. Målet är att avfall från saneringar lättare ska kunna ersätta naturligt material vid utfyllnad. En förutsättning för detta är att platsspecifika riktvärden används i större utsträckning än i dag.

Lunchen intogs i Trozellgalleriet som även tjänstgjorde som utställningshall. Så med kaffekoppen i ena handen och en chokladbiskvi i den andra kunde deltagarna vandra omkring bland utställarna och botanisera bland mätinstrumentutbudet, laboratoriernas analysmetoder och konsulternas presentationer av intressanta projekt. Om man var på lekhumör kunde man ge sig i kast med diverse gissningslekar eller försöka putta en golfboll i hål och att döma av folksamlingarna runt dessa montrar så fanns det många leksugna.

Efter lunchen fick vi höra på tre föredrag om saneringar som med olika grad av förberedelse och planering alla resulterat i en tidsåtgång och kostnadsökning som vida översteg förväntningarna.

Erfarenhet från alla tre projekten är att en bättre förundersökning med borrhning och provgropar antagligen skulle ha underlättat i slutändan. En inte alltför ovanlig slutsats som stärker min tro på att det är inte genom att pressa och stressa som vi kan spara pengar i saneringssammanhang utan genom att inse att om man satsar mer tid och pengar på förundersökningar skulle slutresultatet bli bättre, billigare och nås fortare.

Efter en välkommen paus, vanan att sitta still och lyssna en hel dag är inte vad den har varit, startade dagens sista pass som handlade om projekt med kulturlämningar i förorenad jord. Först ut var Anders Kihl som höll ett underhållande föredrag om "epoken" Statoil Sigtuna. Eftersom man inför saneringen anade att det kunde finnas betydande mängder föroreningar på fastigheten då det förekommit drivmedelsförsäljning på platsen i många år gjorde man en ordentlig förundersökning. Det man inte anade var att föroreningen skulle ligga så djupt ner och ha sällskap med tusenåriga gravlämningar. Arkeologerna fick glädjefnatt och saneringsprojektet blev något helt annat än man förberett sig på.

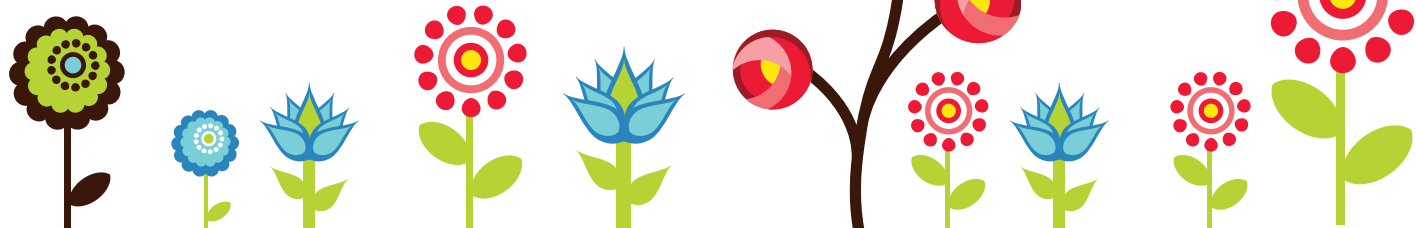
I efterföljande frågestund kom en för mig intressant fråga (då jag ofta möter besvikna bybor som får sin enda bensinstation i samhället nedlagd) från en deltagare om varför bland annat Statoil lägger ner så många bensinstationer på landsbygden. Anders Kihl förklarade att när en liten bensinstation knappt går med vinst så kan den inte finansiera en investering på en halv miljon kronor som det kostar att installera etanol som drivmedel. Och etanol ska det finnas på alla bensinstationer i Sverige, enligt "pumplagen". Även i bygder där de flesta antagligen kör på diesel av gammal hävd.

Vissa gånger är det arkeologer som blir glada och i andra fall är det byggnadsantikvarier som får sitt lystmäte. Ann-Kristin Karlsson och Maria Alm från WSP följde upp med en föreläsning om att sanera kulturminnesmärkta byggnader. Ett spännande föredrag om problematiken och möjligheterna att utföra saneringar när det som saneras ska bevaras.

Dagens sista föreläsning handlade om motstående intressen. Resten från en äldre gruvsdrift som nu klassats som kulturmiljö förorenar en populär badsjö med tungmetaller. Kulturmiljön behöver saneras för att inte sjösystemet ska förbli förorenat under många år framöver. Efter en utredning kom arkeologen Veronica Palm på länsmuseum i Kalmar fram till att stora delar av området kunde saneras samtidigt som hänsyn kunde tas till kulturmiljön.

Dagen avslutades med en god middag följt av livemusik och mingel i baren.

JEANETTE JÖNSSON
GEOSIGMA/RENARE MARK VÄST

FORTS. VÅRMÖTET

Renare marks vårmöte dag 2

Efter en sen kväll med god mat, dryck och sällskap, började morgonen med en presentation av de tematiska avdelningarna inom nätverket. Ann-Kristin Karlsson från WSP presenterade Förorenade byggnaders arbete och vad som är på gång. Avdelningen Förorenade sediments verksamhet och kommande aktiviteter redovisades av Per Samuelsson, COWI. Mer info om avdelningarna finns på nätverkets hemsida.

Därefter ägnades förmiddagspasset åt "green remediation" – miljövänliga saneringsmetoder. Föreläsarna redogjorde för alternativa efterbehandlingsåtgärder, utöver schaktsanering. Gästföreläsare Alice Bah Kuhnke berättade hur hon som miljöchef arbetar med att utveckla hållbarhetsarbetet på ÅF. Förmiddagspasset avslutades med en paneldebatt där den fiktiva kommunen Hobsala var skådeplats för en problematisk efterbehandlingsåtgärd.

Efter lunch delades priset för bästa examensarbete ut till Sally Johansson. Hon har studerat hur vatten som är förorenat av perfluoroktansulfonat (PFOS) kan renas med hjälp av aktivt kol. Därefter tog årsmötets längsta pass vid, vilket handlade om hur vi skall arbeta för hållbara saneringar. För att åhörarna skulle få en kort paus, bjöd passets moderatörer upp till dans halvvägs in på eftermiddagspasset. Det var glada – om än något generade – miner i seminarierosalen när tonerna till Fågeldansen skrålade ut ur högtalarna.

Värmötet avslutades med att mötets koordinatör, Elke Myrhe, tackade föredragshållare, moderatörer och arrangörerna för deras medverkan och önskade alla en trevlig resa hem och att säga hej då till de nya bekanskaperna man skaffat sig under två innehållsrika dagar i Norrköping.

EMMA GÄRDELÖF
VECTURA / RENARE MARK ÖST

Tematiska avdelningen Förorenade byggnader

Avdelningen Förorenade byggnader har varit mycket aktiv under våren och har arrangerat ett antal möten och konferenser, och fler är på gång! Ann-Kristin Karlsson som arbetar på WSP och som är samordnare för avdelningen Förorenade byggnader har sammanställt vad som har hänt och vad som är på gång inom avdelningen.

Resurssnål hantering av förorenat byggmaterial – nytt utvecklingsprojekt

I Malmö genomförs ett projekt för att utveckla en metodik för provtagning och analys av förorenat byggmaterial, främst betong och tegel. Projektets syfte är att ta fram en metodik för provtagning, analys och klassificering av förorenad betong och tegel och att därmed få ett underlag för bedömning av vilket material som kan återanvändas efter rening/sanering och vilket material som behöver vidare behandling eller deponering på återvinningsanläggningar.

Läs mer om detta projekt på www.foroerodebyggnader.se

Temamöte om riktvärden och bakgrundshalter i inomhusluft

Den 25 februari arrangerade avdelningen Förorenade byggnader ett temamöte via telefon och netviewer om riktvärden och bakgrundshalter för inomhusluft. Mötet inleddes med nyheter från branschen. Därefter diskuterade deltagarna vilka rikt- och gränsvärden som finns samt vilka bakgrundshalter som normalt finns av VOC, PAH m.m. i inomhusluft. Minnesanteckningar finns på Renare marks hemsida.

Träff på tapasrestaurant i Norrköping den 24 mars

Avdelningen Förorenade byggnader arrangerade en träff på tapasrestauranten Manesa i Norrköping kvällen den 24 mars. Att träffas och äta en bit mat är ett bra sätt att lära känna varandra. Det kom 25 personer till denna kvällsaktivitet, som var mycket uppskattad.

SGF-rapport om förorenade byggnader

Resultaten från SGF-projektet "Förorenade byggnader – provtagning och riskbedömning" har nu publicerats i en SGF-rapport (Rapport 1:2010). I rapporten presenteras ett förslag på hur provtagning av byggnadsmaterial och inomhusluft samt riskbedömningar kan genomföras. Rapporten finns att ladda ner på SGF's hemsida (www.sgf.net).

Temamöte om provtagningsstrategier och -metoder för byggnadsmaterial

Den 4 maj arrangerade avdelningen Förorenade byggnader ett möte via telefon och netviewer. Mötet inleddes med en presentation av nya utvecklingsprojekt, kurser och seminarium, rapporter, hemsidor och avdelningens kommande aktiviteter. Därefter diskuterade deltagarna provtagningsstrategier och -metoder för byggnadsmaterial. Slutsatsen från diskussionen var att det finns ett behov av en mer detaljerad modell för provtagningsstrategier i syfte att få fram branschgemensam vägledning. Likaså finns ett behov av vägledning för arbetsmiljöaspekter för människor som utför inventering, undersökning och sanering av förorenade byggnader. Protokoll från mötet kommer att läggas ut på Renare marks hemsida.

SGF kurs på Yasuragi

SGF arrangerade en kurs om förorenade byggnader den 25-26 maj på Yasuragi Haseludden. Kursen var fullsatt vid detta första kurstillfälle. Kursen kommer att arrangeras igen under 2011.

FORTS. FÖRORENADE BYGGNADER

Workshop Hållbara saneringar av förorenade byggnader 25 mars

Workshopen hölls på Arbetets museum i Norrköping. Deltagarna bestod av 81 personer från många olika arbetsområden.

Avdelningens samordnare, Ann-Kristin Karlsson från WSP, inledde dagen med att berätta om avdelningens mål och kommande aktiviteter. Därefter berättade Arbetets museum om byggnadens historia som bomullsfabrik.

Anna Haag från Exploateringskontoret i Stockholm och Mikael Eriksson från Structor Miljöbyrå berättade om gasverksbyggnaderna i Norra Djurgårdsstaden i Stockholm som ska undersökas, saneras och byta användning. Annette Källman från Valdemarsviks kommun, Henrik Eriksson från Golder Associates och Albin Lindqvist från Sondera beskrev hur undersökningar och kulturhistorisk inventering har gått till inför rivning av byggnader vid Gusums bruk. Bengt Rosén från SGI tog upp frågeställningar om hälsorisker i tidigare sågverksbyggnader p.g.a. dioxinförorenat byggmaterial.

Därefter följde diskussioner i mindre grupper, då deltagarna fick möjlighet att prata om frågor angående kulturhistoria, arbetsmiljö, inventering, provtagning, analyser, riskbedömning, åtgärder m.m. Dagen avslutades med en gemensam diskussion då deltagarna fick lyfta fram vilka ämnen som avdelningen Förorenade byggnader bör ta upp vid framtida temamöten och nätverksträffar.

Hemsidan www.foroeradebyggnader.se

Förorenade Byggnader har en ny hemsida där det kommer att finnas information om kurser, utrustning, analyser, åtgärds tekniker, rivning, återvinning och omhändertagande, genomförda undersökningar och saneringar, utförda och pågående utvecklingsprojekt, användbara kontakter m.m. På hemsidan finns det även ett diskussionsforum. Alla är välkomna att bidra med nyheter och kontaktuppgifter.

Utlysning av bästa ex-jobb 2010

Genom utlysningen för Bästa ex-jobb vill Nätverket Renare Mark uppmuntra studerande och institutioner att genomföra examensarbeten som ökar kunskapen inom branschen. Examensarbeten som slutförs 2010 kan nomineras. Examensarbetet ska ha direkt koppling till förorenade områden och efterbehandling. Det ska belysa området ur ett naturvetenskapligt, tekniskt, ekonomiskt, socialt eller juridiskt perspektiv. Mer info finns på hemsidan.

Studiebesök

Den 2 juni anordnade nätverket ett studiebesök på Stugsundsudden i Söderhamn, med strålande väder och intressanta föredrag. Ett utförligt reportage kommer i nästa nyhetsbrev.

Har du en fråga som du brinner för inom förorenade områden så finns det möjlighet att starta upp fler tematiska avdelningar inom Nätverket Renare Mark. Kontakta nätverkets ordförande Maria Sundesten eller nätverkskoordinator Peter Harms-Ringdahl.

Det tematiska nätverket "Förorenade Sediment" är under uppstart. Har du erfarenhet inom området som du vill dela med dig av eller vill lära dig mer så kontakta avdelningens samordnare Ann-Sofie Wernersson ann-sofie.wernersson@lansstyrelsen.se

Nätverket önskar alla medlemmar en riktigt vacker sommar med mycket sol och bad!

Det händer i nätverket

- 16 juni Renare Mark Öst bjuder in till årsmöte och föredrag idag!
- 17 juni Renare Mark Väst ordnar afterwork/sommaravslutning
- 29 juni Renare Mark Syd inbjuder till studiebesök - Stabilisering av avfall i Malmö hamn.
- 1 september Avdelningen Förorenade byggnader arrangerar temamöte (telefon/netviewer) om återvinning av byggnadsmaterial
- 22 september Renare Mark Mälardalen bjuder in till föredrag om Slussen.
- Oktober, Seminarie Riskvärdering och skälighet, tre skånska objekt
- November v 47 Seminarium om de MÖD-dromar som blivit klara under året
- 1 december Avdelningen Förorenade byggnader arrangerar ett temamöte om åtgärds möjligheter för förorenade byggnader via telefon och netviewer.
- Vecka 5 Seminarium om markprocesser och aktuell forskning, Stockholm.

Kurser och konferenser

- NORDROCS
14 september, två kurser anordnas i samband med NORDROCS, se info på NORDROCS hemsida.
15-16 september NORDROCS i Köpenhamn.
17 september, exkursioner med anknytning till NORDROCS till intressanta efterbehandlingsprojekt.
- Riskbedömning av förorenade områden-SGF, Stockholm, 5-6 oktober

Contaminated Site Management in Europe
Gent Belfort Hotel, Gent, Belgium
October 19-21, 2010

Miljömätningar – Kemiska hälsorisker – Utbildning
Fenix Environmental AB.
11-14 oktober i Umeå